

Religionsfrihed

Elevopgaver

Indholdsoversigt

	Side
Opgaveforslag	3
• En krænkelse af religionsfriheden i Danmark?	4
• En krænkelse af religionsfriheden i et andet land end Danmark	6
• Religionsfrihed i Danmark? (kun for gymnasiet)	7
Inspiration til valg af opgave om krænkelse af religionsfriheden	
• Krænkelser af religionsfriheden i Danmark	8
○ Folkekirken som diskrimination?	8
○ Jøders og muslimers rettigheder er under pres	8
○ Konkrete cases fra Danmark	9
• Krænkelser af religionsfriheden i verden	
○ Restriktioner fra statens side	10
○ Sociale fjendtligheder	10
Religionsfrihed.nu / Magasinet "Religionsfrihed"	12

Dette opgavehæfte er en del af materialet "Religionsfrihed", som er udarbejdet af Folkekirkens Skoletjeneste i Kgs. Lyngby – Rudersdal 2015

Få adgang til hele materialet på kirke-skole.dk

I dette hæfte har vi lavet tre opgaveforslag til det videre arbejde med emnet religionsfrihed:

1. En krænkelse af religionsfriheden i Danmark
2. En krænkelse af religionsfriheden i verden
3. En analyse og kritisk vurdering af to analyseinstitutters forskellige vurderinger af graden af religionsfrihed i Danmark (gymnasieniveau B eller et AT-forløb)

Baggrundsstof:

Du kan bruge de tre elevhæfter om religionsfrihed til at finde inspiration til, hvilken krænkelse af religionsfrihed du eller din gruppe vil arbejde videre med, hvis du vælger opgave 1 eller 2.

Du kan også spore dig ind på emnet ved at læse under afsnittet "Baggrundstof til opgaverne" i dette hæfte. Det indeholder blandt andet to korte tekster, der giver nutidige eksempler på krænkelse af religionsfriheden i henholdsvis Danmark og resten af verden. På Religion.nu¹ kan du finde mere viden om emnet.

¹ Religion.nu er en hovedmenu under den politisk og religiøst uafhængige netavis Sameksistens, ved redaktør Bent Dahl Jensen. Sameksistens er ligeledes udgiver af det halvårslige magasin "Religionsfrihed".

Opgave 1

Du skal vælge en specifik sag, der drejer sig om krænkelse af religionsfriheden i Danmark. Når du undersøger emnet skal du først sætte dig grundigt ind i viden om sagen, så du kan redegøre for sagen. Herefter kan du bruge nogle af de centrale begreber, som du har læst om i elevhæfterne til at analysere og vurdere i hvilken forstand, der er tale om krænkelse af religionsfrihed. Opgaven skal ende ud i et innovativt bud på, hvordan problemet i sagen ville kunne løses.

Her følger en række punkter, som du med fordel kan støtte dig til, når du arbejder med dit emne:

1) Emne

Hvilken krænkelse af religionsfriheden vil du undersøge, forstå og analysere?

- ✓ *Hvori består krænkelsen: hvor, hvem, hvornår, hvor mange?*
- ✓ *Hvilke dele af religionsfriheden bliver krænket*
(se oversigt elevhæfte om religionsfrihed II, side 4 og 5)
- ✓ *Hvor kommer krænkelsen fra og hvem krænkes*
(se oversigt elevhæfte om religionsfrihed II, side 6 og 7)

2) Viden og fakta om krænkelsen

Redegørelse af det historiske, samfundsaktuelle og religiøse aspekt af den valgte krænkelse.

Undersøg fx:

- ✓ *Landets forfatning og love vedrørende religion og religionsfrihed*
- ✓ *Historiske facts om krænkelsen*
- ✓ *Samfundsaktuelle facts om krænkelsen*
- ✓ *Religiøse facts om krænkelsen, fx religiøse grupperinger*

3) Forståelse og analyse af problemet

Hvorfor bliver religionsfriheden krænket? – Forstå problemet:

- ✓ *Religiøse årsager, hvilke grupperinger og religioner*
- ✓ *Familiære og sociale årsager, fx begreber som ære og skam*
- ✓ *Politiske og økonomiske årsager*

4) Krænkelsens plads i medierne

Hvordan omtales krænkelsen i medierne?

- ✓ *Hvilke interesser er på spil, når krænkelsen omtales? – religiøse, økonomiske, sociale og politiske.*
- ✓ *Hvilken betydning har mediernes vinkling for forståelsen af en krænkelse?*

5) Det innovative aspekt

Hvordan kan problemet løses eller mindskes?

- ✓ *Opstil flere mulige forslag*
- ✓ *Begrund den bedste løsning*
- ✓ *Hvad vurderer I er den største hindring for en løsning?*

Opgave 2

Du skal vælge en specifik sag, der drejer sig om krænkelse af religionsfriheden i et andet land end Danmark. Når du undersøger emnet skal du først sætte dig grundigt ind i viden om sagen, så du kan redegøre for sagen. Herefter kan du bruge nogle af de centrale begreber, som du har læst om i elevhæfterne til at analysere og vurdere i hvilken forstand, der er tale om krænkelse af religionsfrihed. Opgaven skal ende ud i et innovativt bud på, hvordan problemet i sagen ville kunne løses.

Her følger en række punkter, som du med fordel kan støtte dig til, når du arbejder med dit emne:

1) Emne

Hvilken krænkelse af religionsfriheden vil du undersøge, forstå og analysere?

- ✓ *Hvori består krænkelsen: hvor, hvem, hvornår, hvor mange?*
- ✓ *Hvilke dele af religionsfriheden bliver krænket*
(se oversigt elevhæfte om religionsfrihed II, side 4 og 5)
- ✓ *Hvor kommer krænkelsen fra og hvem krænkes*
(se oversigt elevhæfte om religionsfrihed II, side 6 og 7)

2) Viden og fakta om krænkelsen

Redegørelse af det historiske, samfundsaktuelle og religiøse aspekt af den valgte krænkelse.

Undersøg fx:

- ✓ *Landets forfatning og love vedrørende religion og religionsfrihed*
- ✓ *Historiske facts om krænkelsen*
- ✓ *Samfundsaktuelle facts om krænkelsen*
- ✓ *Religiøse facts om krænkelsen, fx religiøse grupperinger*

3) Forståelse og analyse af problemet

Hvorfor bliver religionsfriheden krænket? – Forstå problemet:

- ✓ *Religiøse årsager, hvilke grupperinger og religioner*
- ✓ *Familiære og sociale årsager, fx begreber som ære og skam*
- ✓ *Politiske og økonomiske årsager*

4) Krænkelsens plads i medierne

Hvordan omtales krænkelsen i medierne?

- ✓ *Hvilke interesser er på spil, når krænkelsen omtales? – religiøse, økonomiske, sociale og politiske.*
- ✓ *Hvilken betydning har mediernes vinkling for forståelsen af en krænkelse?*

5) Det innovative aspekt

Hvordan kan problemet løses eller mindskes?

- ✓ *Opstil flere mulige forslag*
- ✓ *Begrund den bedste løsning*
- ✓ *Hvad vurderer I er den største hindring for en løsning?*

Opgave 3: Religionsfrihed i Danmark?

Gymnasieopgave: *(Religion på B-niveau eller som del af et AT-projekt)*

En problemstilling, der kan belyses gennem dette opgavemateriale, er, hvorvidt Danmark er et land, der giver borgeren en høj grad af religionsfrihed.

Opgavematerialet indeholder to analyseinstitutters vidt forskellige vurdering af religionsfriheden i Danmark og giver dermed mulighed for dels at få flere vinkler på samme sag og dels at dykke ned i metodekritiske forhold.

Materialet kan af ophavsretlige grunde kan ikke lægges åbent ud, men kan tilsendes den enkelte lærer ved henvendelse til skoletjeneste@gmail.com eller ved at kontakte gymnasielærer Rikke Winch fra Folkekirkens Skoletjeneste i Kgs.Lyngby – Rudersdal på tlf. 41 28 11 14.

(Opgave 3 forventes klar fra 1.11.15)

Inspiration til valg af opgave om krænkelse af religionsfriheden

Krænkelser af religionsfriheden i Danmark

Folkekirken som diskrimination?

Den danske grundlov garanterer religionsfrihed. Grundloven indeholder også en bestemmelse om, at Folkekirken har en særstatus og understøttes økonomisk af staten. Staten opkræver fx det bidrag, Folkekirkens medlemmer betaler til kirken (kirkeskat), og staten betaler også en del af præsternes og biskoppernes løn. Modsat står Folkekirken for civilregistreringen, herunder registreringen af fødsler og navngivning. Det gælder dog ikke i Sønderjylland, hvor civilregistreringen er en kommunal opgave.

Den overordnede lovgivning om Folkekirkens forhold ligger hos Folketinget, ligesom Folketinget også fastsætter de lovgivningsmæssige rammer for de øvrige godkendte og anerkendte trossamfund.

Med mellemrum diskuteres, om Folkekirkens binding til staten er tidssvarende og i overensstemmelse med menneskerettighederne, herunder religionsfriheden. I en række år var der især debat om Folkekirkens rolle i forbindelse med civilregistreringen. I 2007 afsagde Højesteret dom i en sag, der var anlagt af en iraker med bopæl i Aalborg. Han følte det krænkende for sine menneskerettigheder og religionsfrihed at skulle anmelde sine børns fødsel på det lokale folkekirkelige kirkekontor. Og han mente, at det ligeledes var en krænkelse af menneskerettigheder og religionsfrihed, at han over de almindelige skatter er med til at betale til folkekirkens forkyndelse, et trossamfund han ikke er medlem af, gennem statens tilskud til præsteløn og bispeløn.

Højesteret afviste i sin dom, at den danske stat diskriminerer på nogen af punkterne, fordi der ikke er tale om hverken krænkelse af religionsfrihed eller menneskerettigheder i forskellige internationale konventioner og borgerlige og politiske rettigheder.¹

Forud for retssagen i Højesteret havde der på initiativ af bl.a. fem katolikker i gruppen "Katolikker for lighed mellem trossamfundene i Danmark" været en til tider heftig debat om disse spørgsmål, men Højesteretsdommen ebbede denne debat ud for en tid. Kirke-stat-debatten fik ny næring, da SRSF-regeringen nedsatte en kommission, der senere fremlagde forskellige modeller for en fremtidig folkekirkeordning. De politiske forhandlinger endte dog med, at man i 2014 vedtog ikke at ændre ved den hidtidige ordning.

Debatten vil givetvis dukke op igen. Blandt udfordres Folkekirkens særstatus af, at en stadig mindre procentdel af den samlede befolkning er medlemmer af Folkekirken.

Jøder og muslimers religiøse rettigheder er under pres

De væsentligste problemer, når det gælder begrænsninger og krænkelse af religionsfriheden i Danmark, ligger på helt andre områder, som særligt vedrører minoriteters trossamfund. Især jøder og muslimer oplever et pres mod deres religiøse rettigheder og traditioner. Konkret kan nævnes forbuddet mod rituel slagting og debatten om omskæring af drenge. Hertil kommer problemerne med religiøst motiverede hadforbrydelser, som også især går ud over jøder og muslimer, men også i nogle tilfælde rammer kristne.

Konkrete cases fra Danmark

1. Forbud mod rituelle slagtninger uden forudgående bedøvelse.

Danmark indførte i februar 2014 et forbud mod rituelle slagtninger – som jødisk schæchtning og muslimsk halal-slagtning – uden forudgående bedøvelse med en boltpistol. Efter de tidligere regler blev bedøvelsespistolen først aktiveret umiddelbart efter halssnittet. Begrundelsen for forbuddet er dyrevelfærd, idet ”dyr skal skånes for enhver undgåelig smerte, psykisk belastning eller lidelse under aflivning og dermed forbundne aktiviteter,” som det hedder i bekendtgørelsen. Heroverfor står hensynet til religionsfriheden. Forbuddet mod rituelle slagtninger uden forudgående bedøvelse blev i januar 2015 kritiseret i en rapport fra Europarådet med henvisning til, at traditionel slagtning er en religiøs rettighed. Det er fortsat tilladt at importere kød (halal og kosher), der er slagtet i udlandet uden forudgående bedøvelse.

2. Debat om omskæring af drenge.

Rituel omskæring af drenge er en del af jøder og muslimers praksis og religionsudøvelse. Det er et spørgsmål, der debatteres – til tider ganske heftigt. Over for hensynet til religionsfriheden hævdes, at barnet har ret til frit at bestemme og praktisere sin tro. Men som spæd kan barnet ikke selv tage stilling, og spørgsmålet er derfor, om det er et overgreb mod et drengebarn, når dets forældre beslutter, at drengen som en del af deres religiøse praksis og tradition skal omskæres som lille.

3. Religiøst motiverede hadforbrydelser.

Politiets Efterretningstjeneste (PET) har i 2012 registreret 33 tilfælde af kriminalitet, som religiøst motiverede hadforbrydelser. At dømme efter den offentlige debat giver dette tal næppe et dækkende billede af problemets omfang, da en del hadforbrydelser slet ikke bliver anmeldt – og det er tvivlsomt, om alle anmeldelser bliver registreret som religiøst motiverede hadforbrydelser.

De religiøst motiverede hadforbrydelser omfatter på den ene side verbal chikane, trusler og fysisk vold mod personer – fx mod muslimske kvinder, der bærer tørklæde, jøder med kalot og kristne med korsmykker. På den anden side tæller de hærværk, brandstiftelse og andre overgreb på kirker, moskéer, gravpladser, skoler og andre institutioner, der tilhører trossamfund.

Som eksempler fra de seneste år kan nævnes drabet af Dan Uzan ved synagogen i Krystalgade i februar 2015, hærværket mod den jødiske skole, Carolineskolen, på Østerbro i København i sommeren 2014, og hærværk mod den muslimske gravplads i Brøndby i juni 2015.

I løbet af fire uger i august/september 2015 blev der i Danmark begået disse anslag mod religiøse institutioner.²

- 7. -9. august: Graffiti på mere end 60 gravsten på en kirkegård i Nakskov
- 17. august: En mand forsøger ildspåsættelse af moskeen på Dorteavej i København
- 21. august: Grafitti-hærværk mod Simested kirke (Nordjylland) med budskaberne ”Død over kristne” og ”Allah er stor”
- 28. august: Ukendte gerningsmænd forsøger at sætte ild på Natanaels kirke på Amager. Og to dage senere sættes der ild på to biler ved kirken. Den ene bil tilhørte præsten.
- 3. september: 50 muslimske gravpladser bliver skændet i Odense

² Kilde: Kristeligt dagblad 5. sept. 2015, forsiden af 2. sektion.

Krænkelser af religionsfriheden i verden

På verdensplan er der store problemer med religionsfriheden mange steder i verden. Ifølge analyseinstituttet Pew Research Center² lever tre fjerdedele af verdens befolkning i lande, hvor religionsudøvelsen i høj eller meget høj grad er begrænset. Nogle steder begås krænkelserne af religionsfriheden især af myndighederne, andre steder skyldes de det, der betegnes som "sociale fjendtligheder" – og i en del lande er der tale om begge dele.

I 2013 var kristne udsat for chikane i 102 lande, muslimer i 99 lande og jøder i 77 lande.²

Konkrete cases fra forskellige steder i verden

1. Restriktioner fra statens side.

Regeringen og myndighederne i et land kan begrænse religionsfriheden på mange måder.

Det kan fx ske ved, at myndighederne ikke effektivt er i stand til at dæmme op for chikane, hærværk eller andre former for sociale fjendtligheder over for bestemte religiøse grupper – eller hvis de ser igennem fingre med den slags overgreb og ikke gør tilstrækkeligt for at efterforske sagerne, så de ansvarlige kan blive stillet for retten. Myndighederne i Myanmar (Burma) er fx blevet kritiseret for ikke at have grebet ind i tilfælde, hvor buddhister angreb muslimer.

En anden begrænsning kan være, at lovgivningen i landet diskriminerer visse grupper. Det gælder fx medlemmer af Ahmadiyya³-bevægelsen i Pakistan, idet de ifølge landets forfatning anses for at være "ikke-muslimer", og det er muligt at straffe deres religionsudøvelse.

Vilkårlighed fra myndighedernes side kan også begrænse religionsfriheden. Fx kritiseres det pakistanske retsvæsen for at bedømme sager om overtrædelse af blasfemi-bestemmelserne meget tilfældigt.

Endelig er der tilfælde, hvor myndighederne fængsler mennesker for at praktisere deres tro eller for at skifte religion. Det gælder fx medlemmer af Baha'i-samfundet og kristne fra ikke-registrerede husmenigheder i Iran.

2. "Sociale fjendtligheder"

"Sociale fjendtligheder" vil i mange tilfælde falde ind under det, der betegnes som "hadforbrydelser". Det er forbrydelser, hvor en person (eller en gruppe) angribes på grund af sin personlighed. Det kan være personens tro og religion, hans eller hendes politiske overbevisning, seksualitet, etniske og kulturelle baggrund mv. Der er mange eksempler af den art. Det kan være en muslimsk pige eller kvinde, der bærer tørklæde, bliver chikaneret, truet eller måske lige frem overfaldet. Det samme kan en jødisk mand, der bærer kalot, komme ud for. Nogle steder bliver kristne chikaneret, hvis de bærer et kors som halssmykke.

En anden form for social fjendtlighed kan være, at en person udelukkes af sin familie eller et lokalt landsbyfællesskab – fx hvis personen har skiftet religion. Der er eksempler på, at mennesker er blevet dræbt, fordi de var konverteret fra islam til en anden religion. Der er flere eksempler på, at mennesker, der er konverteret fra islam til kristendommen i Afghanistan, er blevet udstødt af familien, og nogle er blevet henrettet.

Sociale fjendtligheder kan også være hærværk mod kirker, moskéer, templer eller skoler og institutioner, der tilhører et bestemt religiøst samfund. Flere steder i Europa har moskéer været udsat for hærværk og ildspåsættelser. Det samme er sket med kirker i Egypten.

³ Ahmadiyya-bevægelsen er i Danmark kendt fra deres hvide moske i Hvidovre, der var den første moske i Danmark.

Nogle gange er den slags forbrydelser organiseret af en gruppe, der er fjendtligt indstillet over for det pågældende trossamfund. I andre tilfælde er det en enkeltperson, der står bag og måske handler mere eller mindre spontant.

I flere tilfælde er det organiserede grupper som fx ISIL i Irak og Syrien og Boko Haram i Nigeria, der står bag angreb og fjendtligheder mod religiøse samfund – og som i de seneste år har ført til fordrivelse af tusindvis af mennesker.

I Irak står den militante islamistiske gruppe ISIL (Islamisk Stat i Irak og Levanten, også kaldet ISIS eller IS) bag en række angreb mod kristne, yazidier og andre religiøse og etniske mindretal – også muslimer har været ofre for ISIL's overgreb. Her er der ikke blot tale om krænkelse af religionsfriheden, men også af andre menneskerettigheder. Overgrebene mod yazidierne betegnes i flere rapporter som folkedrab.

¹ [Staten diskriminerer ikke trossamfund](http://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/staten-diskriminerer-ikke-trossamfund), Kristeligt Dagblad, den 6. november 2007.

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/staten-diskriminerer-ikke-trossamfund>

² [Latest Trends in Religious Restrictions and Hostilities](http://www.pewforum.org/2015/02/26/religious-hostilities/?utm_source=Pew+Research+Center&utm_campaign=9ee5ae90a3-Newsletter+Feb.+26%2C+2015&utm_medium=email&utm_term=0_3e953b9b70-9ee5ae90a3-399871341), Pew Research Center, 26. februar 2015

[http://www.pewforum.org/2015/02/26/religious-](http://www.pewforum.org/2015/02/26/religious-hostilities/?utm_source=Pew+Research+Center&utm_campaign=9ee5ae90a3-Newsletter+Feb.+26%2C+2015&utm_medium=email&utm_term=0_3e953b9b70-9ee5ae90a3-399871341)

[hostilities/?utm_source=Pew+Research+Center&utm_campaign=9ee5ae90a3-](http://www.pewforum.org/2015/02/26/religious-hostilities/?utm_source=Pew+Research+Center&utm_campaign=9ee5ae90a3-Newsletter+Feb.+26%2C+2015&utm_medium=email&utm_term=0_3e953b9b70-9ee5ae90a3-399871341)

[Newsletter+Feb.+26%2C+2015&utm_medium=email&utm_term=0_3e953b9b70-9ee5ae90a3-399871341](http://www.pewforum.org/2015/02/26/religious-hostilities/?utm_source=Pew+Research+Center&utm_campaign=9ee5ae90a3-Newsletter+Feb.+26%2C+2015&utm_medium=email&utm_term=0_3e953b9b70-9ee5ae90a3-399871341)

Billede: <https://en.wikipedia.org/wiki/Refugee>

Find eksempler på krænkelse på www.religionsfrihed.nu

Læs magasinet "Religionsfrihed" som pdf-fil: **Eksempler, baggrundstof, interview og analyser**

(du får pdf-filen af din lærer)

Oversigt over magasinet Religionsfrihed, nr. 1, 2015

- religionsfriheden er under pres
- forskel på krænkelse og forfølgelse
- religionsfriheden er alle menneskerettigheders moder
- angreb på religionsfriheden i Danmark
- ytringsfriheden er begrænset
- invasionen i Irak førte ikke til fred og sikkerhed
- Pakistan - aktuelt
- Myanmar - aktuelt
- Tunesien - aktuelt
- Nigeria - baggrundsartikel

Oversigt over magasinet Religionsfrihed, nr. 2, 2015

- religionsfriheden fik det lidt bedre i 2013
- artikel med konvertitter
- interview med personer, der lever i religiøst blandede ægteskaber
- Elfenbenskysten - baggrundartikel
- Den Centralafrikanske Republik - baggrundartikel
- Afghanistan - baggrundsartikel
- Iran – baggrundsartikel